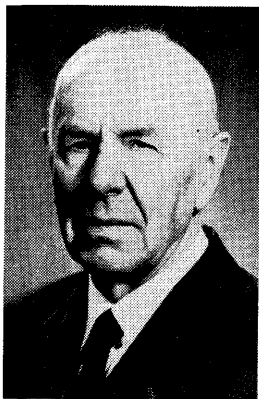
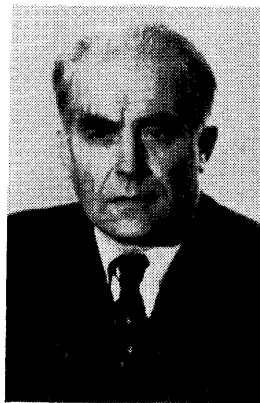

KAKS TUGE VAT TAMME

Richard Kleis
6. 10. 1896 – 18. 06. 1982

Leo Tiik
15. 09. 1910 – 16. 06. 1996

Raamatukogu kirjastuskolleegiumi on 1996. a. puudutanud kaks olulist sündmust: 16. juunil suri Leo Tiik ja 6. oktoobril möödus 100 aastat Richard Kleisi sünnist. Need oma erialal silmapaistvad mehed, isiksused Tartu ülikoolis ning eesti kultuuriloos olid kauaaegsed truud ja töökad kirjastuskolleegiumi liikmed.

1960-ndate aastate alguses alustasid tegevust raamatukogu redaktsioonikolleegium ja ka raamatukogu nõukogu. Neisse organitesse otsiti hoolega inimesi, kes tunneksid tavalisest suuremat huvi raamatukogus toimuva ja raamatu vastu väga avaras tähenduses. Eriliselt sobivad olidki ajaloolane, klassikaline filoloog, entsüklopedist dotsent Richard Kleis ja majandus- ning kultuurigeograaf, ka raamatukoguhoidjana töötanud dotsent Leo Tiik.

TRÜ Teadusliku Raamatukogu redaktsioonikolleegium loodi 18. augustil 1961 koosseisus: A. Hiir (direktor, esimees), R. Kleis, L. Tiik, A. Kirsal ja K. Noodla. Esimene koosolek toimus 15. septembril 1961. 1982. a. alguseni oli peetud 57 koosolekut, aastaist 1983–1996 lisandus veel 24, kust need kaks meest olid puudunud vaid kahel-kolmel korral. Nad tutvusid kõigi arutlusele esitatud käsikirjadega, mille kohta oli neil alati oma hinnang (meeldis, vajalik, huvitav, erilist vaimustust ei olnud jt.). Kirjalikult anti autoritele konkreet- sed pisimärkused või üldarvamused, kui ei saadud ise koosolekul osaleda.

Redaktsioonikolleegiumi protokolliraamatuist on võimalik lugeda, milliseid arvamusi avaldati ja kuidas publitseerimisele esitatud töid vaeti. Eriliselt tähelepanelikud oldi keelelistes küsimustes (eesti keel!) ja faktides, mida kontrolliti ise ja lasti autoreil kontrollida. Ebahühtlust leiti botaanilistes nimedes, ebajärjekindlust allikatele viitamisel, soovitati viidata ja tsiteerida originaalteoste, mitte tõlgete järgi. Näpunäiteid jagati registrite koostamiseks, koha- ja mõisanimede õigeks kasutamiseks. Soovitusi anti resümeele koostamiseks, korrigeeriti terminite kasutamist, eelistades eestikeelseid. Omades ise rikkalikke kogemusi, anti juhiseid ka tehnilistes asjades, näit. missugused andmed esitada tabelites, mis laduda

ptiikirjas. Loomulikult tõstatati ka sisulisi probleeme — avardada ajaloolist tausta (04.03.1992); rõhutada F. Puksoo teeneid, et 1934. a. võeti vastu seadus raamatukoguhoidjate kutse-eksamite ja -tunnistuste kohta (08.06.1989); suuremat tähelepanu osutada sundeksemplari saabumisele raamatukogudesse (15.12.1989). E. Hansoni artikli "Tartu teadlaste teosed prof. K. Morgensterni raamatukogus" puhul soovib L. Tiik tööd täiendada näidetega Morgensterni enda ääremärkustega neis raamatuis. R. Kleis tuletab meelde, et autoril on n i m i, mitte nimetus!

Oma osatähtsus on neil meestel ka raamatukogu kirjastustegevuse kavandamisel. Nii näiteks peab L. Tiik vajalikuks asuda publitseerima de la Gardie fondi materjale või L. Euleri kirjavahetust. Graafikakogu kataloogide koostamisele asumisel annab R. Kleis nõu peegeldada neis kogu Tartu ülikoolis säilitatav graafika (09.02.1973).

Niisugust konkreetset ja väga tihedat tööd tegid mõlemad mehed aastaid huvist ja armastusest mitmekülgsete teemade ja eelkõige hea r a a m a t u vastu.

Kolleegiumi koosseisus vahetusid raamatukogupoolsed liikmed, nemad aga jäid. Igale uuele, ka suhteliselt noorele liikmele olid need koosolekud omaette meeldivaks ja tugevaks kooliks — kultuur, haridus, seltskondlik, kõrgtasemel peetav vestlus, kust ei puudunud huumor. Kui palju arendavat, kui palju imestust ja imetletavat! Esialgne kohmetus ja kartuski peletati üpris ruttu tunnustava sõna ja julgustusega, kui vaid ise oskasid ja taipasid arvamust avaldada või veakest märgata. "Nii see algabki!" ütles R. Kleis.

Aastani 1982 arutati u. 140 väljaannet (sh. voldikud, bülletäänid, meelepead), koostöö L. Tiigiga aga jätkus — liandus veel 130 mitmesugust väljaannet. Viimane arupidamist nõudev töö oli temal "Tartu Ülikooli Raamatukogu aastaraamat 1995" 25. aprillil 1996. a.

*

Raamatukogu nõukogus töötas L. Tiik 26. detsembrist 1962 kuni 12. maini 1985, puududes 58 koosolekust vaid 7 korral. Nõukogus on sageli olnud arutluse all komplekteerimisküsimused. Korduvalt tõstatab ta teatmeteoste muretsemisega seotu, tehes ettepaneku neist isegi fotokoopiade hankimiseks. Murelapseks on olnud uute entsüklopeediate saamine eriti raamatukogu uude hoonesse. Selles majas oleks L. Tiik tahtnud näha nii uusi kui ka vanu sõnastikke avariüleil (12.05.1982). Jaanuaris 1966 soovib ta paigutada kaardikogu metallriiulitele. 22. märtsil 1976 huvitub ta, kuidas kulgeb rootsiaegsete trükiste bibliograafia koostamine ja kas on alustatud nende trükiste koopiade muretsemist. (Nüüd on see töö finišijoonel!) 1978. a. 9. veebruaril probleemitseb L. Tiik ülikooli ja EPA raamatukogu ühendamise asjus. Ka pooldab ta tsentraliseeritud komplekteerimist, kuid lugejate huvidest lähtuvalt detsentraliseeritud teenindamist. Raamatunäitustel ootaks ta üksikasjalikumaid annotatsioone kuni konkreetse eksemplari iseärasusteni välja.

Tartu Ülikooli Raamatukogu väljaanded on nende tarkade ja oma ülesannetesse tõsiselt suhtunud meeste tõttu palju sisukamad, täpsemad ja nägusamadki. Richard Kleisi ja Leo Tiigi erudeeritus, nende põhimõtted ja seltskondlikkuski on suurt mõju avaldanud ka tänastele kirjastuskolleegiumi liikmetele. Väga suur tänu neile.

Lea Trikkant, Maare Kümnik